

Goteo: Finanțare colectivă de tip crowdfunding pentru dezvoltarea noilor bunuri comune

Dacă ar fi o formulă pentru a descrie Goteo ca platformă, ea ar putea fi exprimată simplu: Hacktivism + finanțare colectivă + colaborare socială largă = construcția noilor bunuri comune

Bineînțeles, fiecare dintre aceste activități exista deja separat, dar viziunea Goteo a fost să le integreze într-o rețea unică deschisă, care-i ajută pe membrii comunității să construiască în societate un sector nou al bunurilor comune. Având peste 50.000 de utilizatori și peste 2 milioane de euro adunați începând din 2012, Goteo a contribuit la lansarea a peste 400 de proiecte ce susțin bunurile comune, codul deschis și libertatea accesului la cunoaștere. Proiectele includ un spectru larg de domenii – educație, mediu, tehnologie, cultură, lansarea antreprenoriatului, jurnalism și altele (1).

Proiecte precum Setul Cetățeanului Inteligent (2), o platformă de sursă deschisă de monitorizare a mediului și un echipament care le oferă cetățenilor posibilitatea de a accesa și a disemina propriile lor informații legate de mediu; Quienmada (3), cartografierea și diseminarea informațiilor privind relația dintre puterea politică și cea economică în Spania; Gazificatorul de sursă deschisă (4), generarea regenerabilă a electricității, utilizând gazificarea biomasei din reziduuri în Republica Chad; Nodo Mobil (5), o conexiune unitară replicativă mobilă wifi pentru comunități, mișcări sociale și spațiu public; Spania în Flăcări (6), bază de date deschisă de vizualizare a incendiilor în păduri, de determinare a cauzelor și soluțiilor, integrate cu informații provenite din raporturi de investigație; Infinit Loop, o soluție pentru ambalarea cadourilor și depistarea lor prin geolocație, realizată de ONG-uri de interacțiune socială și persoane cu necesități speciale; Foldarap (7), un printer tridimensional pliabil cu un model de producție distribuit prin metoda *peer-to-peer* printr-o comunitate care ajută la modelarea unor seturi de produse, împărțind profitul cu alții; proiectul de cooperare Piața Socială (8), realizat de Alternativa Spaniolă și Rețeaua Solidarității ce conectează mai mult de 230 de companii care aplică valorile solidarității economice, precum și multe altele.

Goteo este mai mult decât o platformă de finanțare colectivă (contribuție monetară). Aceasta servește ca un punct de focalizare pentru distribuția colaborărilor de către persoanele care ar putea avea resurse fizice, calificare în domeniu, unelte de infrastructură și timp personal pentru a contribui la un proiect concret. Goteo nu doar atrage indivizi, aceasta a devenit o rețea de comunități locale, independente și interconectate din întreaga Spanie.

Acestea variază de la o comunitate din regiunea spaniolă a Țării Bascilor, susținută de guvernul basc, la altele din Andaluzia și Barcelona, precum și noduri planificate în Nantes, Franța și în alte regiuni. Oamenii care fac parte din rețeaua Goteo tind să exercite câteva funcții în diverse intervale de timp. Ei pot să introducă un proiect nou care are nevoie de susținere, să contribuie cu fonduri pentru a susține un proiect sau să colaboreze în cadrul proiectului astfel încât acesta să se dezvolte.

Goteo își are originile în colectivul Platoniq, un grup din Barcelona care a avut un rol de pionierat în producția și distribuția „culturii copyleft” (9). (Pentru a afla mai multe despre *copyleft*, vedeți eseurile despre Licența Publică Generală, la paginile xx – xx, și despre licențele Creative Common, la paginile xx – xx). Hackerii de la Platoniq erau pasionați de elaborarea unor unelte pentru a acorda putere cetățenilor și pentru inovație socială. Foloseam în mare parte tehnologii de sursă deschisă și *peer to peer* ce pot fi adaptate și reproduse cu ușurință.

Unele dintre proiectele Platoniq au devenit faimoase. Stația de Ardere (2004) era un sistem mobil, bazat pe autoservire, pentru căutarea, audiția și copierea gratuită a fișierelor muzicale și de radio – totul legal în baza unei licențe Creative Commons (10). Această inițiativă de „aducere a Internetului la popor” a câștigat atenție în întreaga lume. Un alt proiect, Banca Cunoașterii Comune, a constat dintr-o serie de întruniri în diverse orașe care ofereau ateliere deschise și manuale. Datorită miilor de voluntari, publicul a avut ocazia să învețe cum să instaleze și să folosească un wiki, cum să repare tehnica domestică, cum să construiască o rețea wifi gratuită, cum să organizeze un grup local al consumatorilor (11). În acestea și în alte evenimente asemenea unor maratoane ale hackerilor, Platoniq a fost de asemenea destul de activ în dezvoltarea unor proiecte civice și culturale, acționând ca „medii de procesare” sau ca „maeștri de ceremonii” pentru proiecte bazate pe tehnologie, în scopul de a-i ajuta pe dezvoltatori și antreprenori să recruteze noi colaboratori, să clarifice problemele ce urmează a fi soluționate, să aleagă un cod-sursă superior pentru un proiect, sau să formeze alianțe pentru a se dezvolta mai departe.

În pofida succesului activității Platoniq, a devenit dureros de clar după câțiva ani că există o lipsă gravă de resurse pentru a încuba proiecte inovatoare și experimentale. Această necesitate era deosebit de acută pentru proiectele bazate pe sursă deschisă și pe principiile bunurilor comune. Nici instituțiile publice, nici cele private nu doresc să susțină astfel de proiecte și în mod cert piețele convenționale văd puține surse de profit în susținerea dezvoltării inovațiilor care sunt prevăzute să fie copiate și distribuite liber. Însă ascensiunea finanțării colective de tip crowdfunding ca o nouă paradigmă digitală în 2009 a început să deschidă noi posibilități. A devenit clar din experiența unor platforme inițiale precum Kickstarter, care distribuiau finanțări de la sute și chiar mii de persoane, că aceste platforme ar putea fi o bază fezabilă de susținere. Procesul standard de finanțare colectivă prin model crowdfunding consta la acel moment din stabilirea unei sume-țintă pentru adunarea de fonduri, o dată limită pentru donații, o schemă „totul sau nimic” (suficiente donații pentru a asigura finanțarea, sau nicio finanțare) și un sistem de recompense sau încurajări individuale pentru susținători.

Unii dintre participanții la platforma Platoniq, în special Susana Noguero și Olivier Schulbaum, au decis să investigheze posibilitățile. Ei au constatat că susținătorii proiectelor de sursă deschisă erau în general mai generoși decât cei ai altor proiecte și că de asemenea aceștia contribuiau mai regulat. Platoniq a mai explorat și alte metode de colectare a fondurilor online – abordarea cu microcredite utilizată de Kiva; alianțe cu organizații locale și țări mai mici; platforme de împrumut al banilor pentru antreprenori. Până la urmă, am decis

că era timpul să inventăm o nouă platformă pentru finanțarea inovațiilor care contribuie la cunoașterea deschisă și bunurile comune.

Fiindcă nu am fost în stare să identificăm niciun proiect sau unealtă concretă prevăzute pentru susținerea logicii distribuției libere, colaborării și a impactului social, am decis să inventăm una – Goteo. De la început, aceasta a fost un proiect de colaborare. Înainte de a programa un singur rând de cod, am intrat într-o perioadă lungă de design în colectiv, în care ne-am consultat cu comunități care practicau aceste metode, cu agitatori sociali, cu utilizatori ai sursei deschise, designeri, persoane din sfera academică și alții. I-am rugat pe utilizatorii potențiali să ajute la elaborarea noii platforme de crowdfunding și să sugereze aspecte care s-ar înscrie mai bine în propriile lor necesități și propria lor experiență.

Goteo a fost lansată la sfârșitul anului 2011 ca prima platformă de crowdfunding concepută special pentru proiecte deschise și care vizează bunurile comune. Structura sa a integrat următoarele valori, în ordinea importanței:
Recompensarea colectivă: Pe lângă recompensele individuale pentru susținători, orice inițiativă Goteo trebuie să contribuie la bunurile comune prin rezultatele și procesele sale finale. De exemplu, proiectele trebuie să utilizeze licențe ce permit copierea, distribuția liberă și modificarea, precum și utilizarea gratuită a unei părți sau a întregii lucrări astfel create.

Modelul managementului demn de încredere: Organizația legală care gestionează Goteo este o Fundație non-profit, Fundacion Fuentes Abiertas, care este recunoscută oficial ca o organizație de interes public. Acest model de management oferă de asemenea beneficii în impozite deductibile, atât pentru co-finanțatori, cât și pentru promotori.

Promovarea transparenței: Fiecare proiect trebuie să prezinte informații specifice despre destinația la care vor ajunge banii. În asociere cu metoda de adunare de fonduri în două runde, această cerință presupune ca până și campaniile de colectare cele mai de succes să își dezvăluie modul real de utilizare a banilor obținuți, inclusiv a banilor în surplus obținuți dincolo de scopul anunțat.

După aceasta, Goteo și promotorii proiectului semnează un acord prin care se garantează faptul că lucrarea descrisă în campania de crowdfunding – produse, servicii, activități, arhive, etc. – sunt executate în realitate.

Colaborare distribuită: Dincolo de contribuțiile monetare la proiecte prin intermediul Goteo, oamenii sunt invitați să colaboreze la dezvoltarea proiectelor oferind servicii, resurse materiale și infrastructură. Aceștia pot de asemenea să participe la îndeplinirea anumitor microsarcini necesare.

Instruirea Goteo a consiliat și instruit peste 2000 de persoane din numeroase domenii în cadrul a zeci de ateliere – un angajament prin care diseminăm cunoașterea noastră, dezvoltând în același timp susținerea socială și sustenabilitatea economică a platformei Goteo.

Comunitatea de noduri locale: Goteo nu este un sistem centralizat, ci mai curând o comunitate de comunități – o rețea de noduri locale, independente, intercoordonate care servește la localizarea proiectelor și la a le acorda un

context. Primul nod a fost inițiat în regiunea Țării Bascilor, fiind susținut de către guvernul basc, iar mai târziu un al doilea nod a fost lansat în Andaluzia. Câteva noduri noi urmează să apară la Barcelona și în Nantes, Franța.

Finanțarea asociată public-privată: Goteo este un pioner în recrutarea investitorilor de capital public-privat, pentru a contribui la susținerea unor proiecte culturale deschise printr-un proces de-jos-în-sus în cadrul unui proces de acumulare a unui „capital crowdfunding”: fiecare euro pe care-l primește un proiect de la o persoană este asociat unui alt euro provenit de la instituții din cadrul unui fond de investiție socială.

Sursă deschisă: codul software nucleu al siteului Internet Goteo este disponibil gratuit printr-o Licență Publică Generală 3.0 prin GitHub, ceea ce asigură utilizarea și ameliorarea ei după principiul open source.

Principiile organizaționale de design și valorile Goteo presupun ca procesele interne de crowdfunding să fie bazate într-o mai mare măsură pe reguli decât altele. Ne ia mai mult efort pentru a asigura ca proiectele propuse să întrunească criteriile de bază ale principiilor deschiderii și ale bunurilor comune; ca proiectele să fie realizate în mod real, după cum a fost promis; și ca recompensele colective să fie trimise și făcute accesibile.

Dar cu zeci de mii de utilizatori și cu o rată de 70 de procente reușită pentru toate proiectele propuse (în timp ce pentru majoritatea platformelor de crowdfunding rata reușitei rareori atinge 40 de procente), Goteo este convins că se îndreaptă în direcția corectă. Succesul său a validat noi standarde de deschidere în crowdfunding și a atras unii dintre cei mai convingători inovatori în domeniu.

Deși este dificil de măsurat, Goteo a adus de asemenea contribuții semnificative la proiecte ce țin de cultura liberă, codul de sursă deschisă și bunurile comune ce nu s-ar putea materializa altfel.

Goteo aspiră cumva să „închidă cerul” cu experiențele sale anterioare cu Platoniq, prin dezvoltarea unor noi forme de co-creație peer-to-peer, incubație colectivă și dezvoltare a proiectelor în stadiile dinainte și după crowdfunding. Acestea vor avea de așteptat pentru un timp, fiindcă Goteo își extinde prioritatea sa primară, cea de a finanța și a consolida Sectorul Bunurilor Comune.

1 <http://www.goteo.org/>

2 <https://goteo.org/project/smart-citizen-sensores-ciudadanos>

3 <https://goteo.org/project/quien-manda>

4 <https://goteo.org/project/gasificador-opensource-en-el-chad>

5 <https://goteo.org/project/nodo-movil>

6 <https://goteo.org/project/espana-en-llamas>

7 <https://goteo.org/project/foldarap-peer-to-peer-edition>

8 <https://goteo.org/project/desarrollando-el-mercado-de-economia-solidaria>

9 <http://www.youcoop.org/>

10 <http://www.burnstation.net/>

11 <http://www.bankofcommons.org/>